

Seljakämmekkä

Adam och Eva

Dactylorhiza sambucina

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Rauhoitettu (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Seljakämmekkä on yksi varhaisimmin, jo touko-kesäkuussa kukkivista kämmeköistämme. Sen tiheässä latvatähkässä olevat kukat ovat joko kellanvalkoisia tai purppuranpunaisia. Purppuranpunaisillakin kukilla huuli on kuitenkin keskeltä kellanvalkoinen, ja kellanvalkoisten kukkien huulella on punaisia pilkkuja. Punakukkainen muoto on Suomessa vallitseva. Kukan leveä huuli on epäselvästi kolmiliuskainen, kannus pitkä ja tanakka. Seljakämmekällä on liuskakämmeköiden suvulle tyypilliseen tapaan kaksi syvään liuskaista versojuurimukulaa. Tanakka, vain tyviosasta lehdekäs varsi on ontto. Lehdet ovat kapean vastapuikeat, tylpät ja täplättömät.

Elinympäristö ja levinneisyys

Seljakämmekkä on kalkinvaatija, joka kasvaa kuivahkoilla niityillä ja pientareilla sekä lehtoniityillä. Seljakämmeköitä kasvaa vain Ahvenanmaalla ja Turun saaristossa.

Nykytila ja uhkatekijät

Seljakämmekälle sopivat kasvupaikat ovat vähentyneet perinteisen karjanhoidon loppumisesta johtuvan niittyjen umpeenkasvun sekä lehtojen kuusettumisen ja rakentamisen seurauksena. Kasvupaikkojen umpeenkasvu ja lehtojen kuusettuminen uhkaavat kasvia edelleen. Kolmannes seljakämmekän nykyisistä kasvupaikoista on suojeltu.

Hoitosuositukset

Seljakämmekän kasvuoloja voidaan kuusettuvissa lehdoissa parantaa poistamalla varovasti yksittäisiä kuusia tai tiheää kuusialikasvosta. Kasvupaikkoja voidaan pitää riittävän avoimina myös niiton tai laidunnuksen avulla.

Lähteet

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.

Mossberg, B. & Nilsson, S. 1977. Pohjolan kämmekät. Suom. Taarna, J. Tammi, Helsinki. 128 s.

Kuva: Toni Amnell